

Sygn. akt IV U 4173/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2014r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Leon Popiel
Protokolant:	st. sekr. sądowy Alina Dziarkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2014r. w Olsztynie

sprawy Zespołu (...) w B.

przy udziale zainteresowanych M. D., M. F., M. M. oraz Zespołu Szkół Nr (...) w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne

na skutek odwołania Zespołu (...) w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 19 września 2013 r. nr (...) decyzja nr (...) dot. M. D.

z dnia 19 września 2013 r. nr (...) decyzja nr (...) dot. M. F.

z dnia 19 września 2013 r. nr (...) decyzja nr (...) dot. M. M.

I. zmienia zaskarżone decyzje i ustala brak podstaw do naliczenia składek na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zawartych umów zlecenia z Zespołem (...) w B.,

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz Zespołu (...) w B. kwotę 180 zł (słownie: sto osiemdziesiąt zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/-/ SSO L. Popiel

Sygn. akt: IV U 4173/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzjami z dnia 19 września 2013 roku:

1. nr: (...), znak: KPS/(...), dotyczącej M. D.,

2. nr: (...), znak: KPS/(...) dotyczącej M. F.,

3. nr: (...), znak: KPS/(...), dotyczącej M. M.,

na podstawie art. 8 ust. 2a art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne wskazanych ubezpieczonych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i wykonywania umowy zlecenia łącznie u płatnika składek Zespołu (...) w B. wynosi kwoty określone w zaskarżonych decyzjach (vide: tabele w aktach ZUS).

Płatnik składek - Zespół (...) w B. wniósł odwołania od wskazanych powyżej decyzji określających podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia łącznie u płatnika Zespołu (...) w B., nie będącym pracodawcą dla ubezpieczonych.

Zespół (...) w B. zaskarżył w całości powyższe decyzje i wniósł o ich zmianę poprzez stwierdzenie, że zainteresowana/y (ubezpieczona/y) nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu umów zlecenia zawartych z powodem oraz zasądzenie od pozwanego organu na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko Zespół (...) w B. wskazał, iż wskazane decyzje organu rentowego zostały wydane z naruszeniem prawa, w szczególności poprzez błędną wykładnię art. 8 ust. 2a powołanej wyżej ustawy w związku z wadliwym ustaleniem stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 roku o sygn.: II UZP 6/09, stwierdził, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że, będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jego pracy). Można też wskazać, że art. 8 ust. 2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, tj. prowadzenie na podstawie umów cywilnoprawnych zajęć lekcyjnych w podstawowym wymiarze wynikającym z programu nauczania, z tym że musiałby on wówczas przestrzegać przepisów o godzinach nadliczbowych, powierzeniu pracownikowi do wykonywania pracy innej niż umówiona (art. 42 § 4 k.p.) i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy. W stanie faktycznym niniejszej sprawy z sytuacją taką nie mamy do czynienia. Wszystkie umowy cywilnoprawne dotyczyły zadań wykraczających poza ramowy plan pracy, do którego realizacji zobowiązane są szkoły na podstawie odrębnych przepisów oświatowych. Powyższe okoliczności potwierdzają, iż szkoły nie uzyskiwały rezultatów pracy ubezpieczonych.

W dalszej części odwołujący podniósł, że dokonując wykładni funkcjonalnej powyższego przepisu należy stwierdzić, że wprawdzie przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych, to jednak, nawet w zakresie dotyczącym wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, w ramach której wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, nie można dokonywać jej interpretowania w całkowitym oderwaniu od przepisów kodeksu pracy. Sąd Najwyższy w powołanej uchwale zawarł sugestię, iż art. 8a ust. 2 ustawy ma odniesienie do pracy wykonywanej na rzecz pracodawcy powiązanej funkcjonalnie i miejscowo. Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, iż płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu umowy, o której mowa w art. 8 ust. 2a ustawy o

systemie ubezpieczeń społecznych jest pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią.

W ocenie wnioskodawcy istotnym w niniejszej sprawie unormowaniem jest art. 10 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym nauczyciel może być zatrudniony wyłącznie na podstawie umowy o pracę lub na podstawie mianowania, a zatem nie jest więc możliwe zatrudnienie nauczyciela w szkole na podstawie umowy cywilnoprawnej.

W odniesieniu do stanu faktycznego ustalonego przez pozwanego w protokole kontroli nie można stwierdzić, że w okresie objętym zaskarżoną decyzją ubezpieczona/y wykonywała/ł pracę na rzecz pracodawcy w warunkach objętych dyspozycją art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. W/w wykonywały/li prace na podstawie umów zlecenia zawartych z wnioskodawcą, które nie były związane z charakterem pracy wynikającym z zakresu obowiązków i faktycznie wykonywanych czynności u pracodawcy. Pracodawca nie miał żadnego wpływu na termin i sposób realizacji umowy zlecenia. Termin ich wykonania zależał wyłącznie od umowy zainteresowanej/ego z wnioskodawcą, a wynagrodzenie było faktycznie wypłacane przez wnioskodawcę. Nie może więc być mowy o tym, że w związku z zawarciem umów zlecenia pomiędzy ubezpieczoną/ym, a Zespołem (...) w B. ubezpieczona/y świadczyła/ł pracę na rzecz swojego pracodawcy, tj. szkoły, w której jest zatrudniona/y.

Zdaniem skarżącego podkreślenia wymaga przede wszystkim fakt, że zajęcia, które realizował ubezpieczony nauczyciel w ramach programu (...) były formą organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży. Nauczyciele prowadzący zajęcia byli wybierani w drodze konkursu ofert, co oznacza, że nie były to zajęcia wchodzące w merytoryczny zakres czynności nauczyciela jako pracownika. Zadania były wykonywane według autorskich programów na terenie obiektów sportowych miasta i szkół, w zależności od charakteru prowadzonych zajęć. Dla należytego wykonania tych umów niezbędne było uzgodnienie pomiędzy prowadzącym zajęcia nauczycielem a dyrektorem szkoły co do czasu i miejsca realizowanych zajęć oraz potwierdzenia odbycia zajęć. Uzgodnienia te w żadnym wypadku nie stanowią o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy. Umowy w tym zakresie dotyczyły zadań powierzonych przez Gminę (...) B. do realizacji przez Zespół (...) (...) w B.. Realizacja tego zadania nie była powierzana szkole, a to oznacza, iż zadanie nie mogło być wykonywane w ramach stosunku pracy. Powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie, że rezultat pracy ubezpieczonego nauczyciela nie pozostawał ani przy wnioskodawcy ani też przy jego pracodawcy. Praca wykonywana na podstawie umów zlecenia, jako wykraczająca poza program szkolny, nie była pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy - szkoły.

Zajęcia, które realizował ubezpieczony nauczyciel w ramach letniego wypoczynku uczniów należą do statutowych działań Zespołu (...) w B.. Ubezpieczony nauczyciel w ramach umowy zlecenia zapewniał w czasie ferii 4-ro godzinną opiekę dzieciom chętnym z całego miasta, a nie tylko uczęszczającym do danej szkoły. Ponadto w ramach zajęć zapewniano także opiekę podczas obiadów wydawanych w wybranych szkołach dzieciom posiadającym bony obiadowe z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w B.. Poza sporem powinna pozostać okoliczność, iż wykonywane zadania nie były objęte programem nauczania przewidzianym arkuszem organizacyjnym szkoły. Zleceniobiorca zobowiązany był do przeprowadzenia zajęć w określonym czasie i odpowiedniej ilości godzin zgodnie ze złożoną ofertą. Zajęcia opiekuńcze odbywały się nie tylko na terenie (...) szkół ale również w obiektach sportowych, na basenie, łasku (...) itp. Dla należytego wykonania tych umów niezbędne było uzgodnienie pomiędzy prowadzącym zajęcia nauczycielem a dyrektorem szkoły co do czasu i miejsca realizowanych zajęć oraz potwierdzenia odbycia zajęć. Uzgodnienia te w żadnym wypadku nie stanowią o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy. Umowy w tym zakresie dotyczyły zadań powierzonych przez Gminę Miejską B. do realizacji przez Zespół (...) w B.. Realizacja tego zadania nie była powierzana szkole, a to oznacza, iż zadanie nie mogło być wykonywane w ramach stosunku pracy. Powyższe okoliczności wskazują jednocześnie, że rezultat pracy ubezpieczonego nauczyciela nie pozostawał ani przy powodzie ani też przy jego pracodawcy. Praca wykonywana na podstawie umów zlecenia, jako wykraczająca poza program szkolny, nie była pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy - szkoły.

Zajęcia z nauki pływania prowadzone były przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, tj. instruktora nauki pływania i ratowników zatrudnianych przez Hotel (...). Zadania, które realizował ubezpieczony nauczyciel w ramach programu „Umiem pływać” sprowadzały się wyłącznie do opieki nad uczniami podczas pobytu w hotelu.

Dla należytego wykonania tych umów niezbędne było uzgodnienie pomiędzy prowadzącym zajęcia nauczycielem, a dyrektorem szkoły co do czasu i miejsca realizowanych zajęć oraz potwierdzenia odbycia zajęć. Uzgodnienia te w żadnym wypadku nie stanowią o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy. Poza sporem powinna pozostawać okoliczność, iż wykonywane zadania nie były objęte programem nauczania przewidzianym arkuszem organizacyjnym szkoły. Były to zajęcia organizowane w czasie wolnym, mające na celu zwiększenie poziomu bezpieczeństwa dzieci zamieszkałych w B.. Jednym z kryteriów wyboru wniosku do dofinansowania był warunek mówiący, iż dofinansowaniem nie mogą być objęte obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego. Umowy w tym zakresie dotyczyły zadań powierzonych przez Gminę Miejską B. do realizacji przez Zespół (...) w B.. Realizacja tego zadania nie była powierzana szkole, a to oznacza, iż zadanie nie mogło być wykonywane w ramach stosunku pracy. Powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie, że rezultat pracy ubezpieczonego nauczyciela nie pozostawał ani przy powodzie ani też przy jego pracodawcy. Praca wykonywana na podstawie umów zlecenia, jako wykraczająca poza program szkolny, nie była pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy - szkoły.

Zajęcia, które realizował ubezpieczony nauczyciel były wdrażaniem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, którego beneficjentem była Gmina Miejska B.. Program wspiera m.in. takie obszary działalności jak zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, budowę sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli. Celem głównym Programu jest: umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. Prowadzone w ramach programu zajęcia edukacyjne, odbywały się poza obowiązującym planem zajęć określonym przez szkołę i w czasie wolnym uczniów. Nauczyciel prowadził zajęcia wg autorskich programów. Zajęcia te wykraczały poza program nauczania przewidziany arkuszem organizacji szkoły określającym szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym. Powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie, że rezultat pracy ubezpieczonego nauczyciela nie pozostawał ani przy powodzie ani też przy jego pracodawcy. Praca wykonywana na podstawie umów zlecenia, jako wykraczająca poza program szkolny, nie była pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy - szkoły. W związku z tym, że dodatkowe zajęcia były efektem wdrożenia programu, którego wykonawcą jest Gmina Miejska B., należałoby stwierdzić, że beneficjentem pracy wykonywanej przez ubezpieczonego nauczyciela w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest Gmina, a w bezpośrednim efekcie także uczniowie. Nie jest nim natomiast z całą pewnością odwołujący ani szkoła będąca pracodawcą ubezpieczonego.

Na zakończenie skarżący podniósł, iż w przedmiotowej sprawie nie można też pominąć stanowiska organu rentowego wyrażonego w piśmie pozwanego - w aktach sprawy z dnia 25 sierpnia 2003 roku, znak: RU.P- (...), będącego odpowiedzią na pytanie zadane przez powoda w piśmie z dnia 01 sierpnia 2003 roku, znak: (...) (w aktach sprawy), w którym organ rentowy stwierdza: „nauczyciele są objęci obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy o pracę ze szkołą. Nauczyciele w przypadku zawarcia umowy zlecenia z Zespołem (...) lub z inną szkołą, wobec zastrzeżenia, że nie wnoszą o objęcie ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy zlecenia, będą podlegali tylko do ubezpieczenia zdrowotnego, co wynika z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2000 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia." Odwołujący w kontrolowanym okresie postępował zgodnie z zasadą ustaloną w powyższym piśmie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczony nie wystąpił z wnioskiem o objęcie ubezpieczeniami społecznymi. Odwołujący miał prawo przyjąć, przy niezmienionym stanie prawnym, iż otrzymana przez niego interpretacja jest wiążącą interpretacją budzącą wątpliwości przepisów. Zastosowanie się do interpretacji wydanej przez organ kontrolujący nie może rodzić wobec powoda obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne tylko dlatego, że organ zmienił swoje stanowisko w tym zakresie i nie poinformował o tym powoda.

Dodatkowo, organ rentowy jako jedną z podstaw wydania zaskarżonej decyzji wskazał art. 18 ust. 1 stanowiący, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 8a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Powołanie tego artykułu z pominięciem art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, zgodnie z którym osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej, może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 7, jest całkowicie zbędne, gdyż przepis powołanego artykułu nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołań.

Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji oraz w odpowiedziach na odwołania wskazał, iż stan faktyczny, z którego wynika wykonywanie czynności przez pracownika na podstawie umowy zlecenia z osobą trzecią, ale na rzecz pracodawcy, z którym pracownik związany jest stosunkiem pracy, powoduje z mocy prawa obowiązek objęcia takiego pracownika ubezpieczeniem również z tytułu wykonywanej umowy zlecenia w oparciu o normę zawartą w art. 8 ust. 2 a w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji obowiązek ustalenia podstawy wymiaru składek, naliczenia i odprowadzenia odpowiednich składek.

Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 2a za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem Cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Pojęcie pracownika na gruncie ustawy systemowej różni się od definicji pracownika określonej w art. 2 Kodeksu Pracy. Na gruncie ubezpieczeń społecznych pojęcie pracownika jest szersze i obejmuje z jednej strony osoby związane umową cywilnoprawną ze swoim pracodawcą, a z drugiej strony także osoby, które świadczą pracę na rzecz swego pracodawcy, chociażby formalnie były związane umową zlecenia z osobą trzecią.

Tym samym w przypadku, gdy umowa zlecenia została zawarta nie z własnym pracodawcą, ale jeśli w ramach takiej umowy wykonywana jest praca na rzecz własnego pracodawcy, co miało miejsce w przedmiotowych umowach, to od przychodów uzyskanych z tytułu wykonywania tej umowy należy naliczyć także składki na ubezpieczenia społeczne na takich samych zasadach jak z umowy o pracę.

W stosunku do pracownika płatnikiem składek na jego ubezpieczenia społeczne jest jego pracodawca. Art. 8 ust. 2a w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w ramach tej umowy świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy. Taką interpretację przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zawarł Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 02 września 2009 r. (sygn. II UZP 6/09 OSNP 2010/3-4/46, Biul. SN 2009/9/22, M. P. Pr. 2010/3/158). Sąd Najwyższy zważył, że przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Sąd Najwyższy stwierdził, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Organ rentowy podkreślił, że norma wyrażona w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest przepisem szczególnym, który mianem pracownika określa również osobę pracującą w reżimie umowy cywilnoprawnej – o ile osoba ta wykonuje czynności z tej umowy cywilnoprawnej na rzecz podmiotu będącego jej pracodawcą w ramach stosunku pracy. Norma ta tworzy specyficzną definicję pracownika w ramach realizacji przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Nie oznacza to jednak, że przy wykonywaniu umowy zlecenia muszą być spełnione wszystkie uwarunkowania charakterystyczne dla reżimu pracowniczego, przewidzianego w Kodeksie pracy. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w przytoczonej powyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 02 września 2009 roku.

Ustosunkowując się do odwołania organ rentowy podniósł, iż nieuprawnionym jest twierdzenie, że szkoły nie uzyskiwały rezultatów pracy ubezpieczonych, zaś umowy wykraczały poza ramy plan pracy, do którego zobowiązane są szkoły na podstawie przepisów oświatowych. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, umowy

zlecenia zawierane były w zakresie zajęć pozalekcyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych w ramach w/w projektów i miały ścisły związek z procesem nauczania i wychowywania młodzieży. W dalszych wywodach ZUS podniósł, że zawód nauczyciela nie dotyczy tylko nauczania i odbywania lekcji, ale ma też dużo szerszy zakres. Dlatego też bardzo często mają one miejsce poza murami i terenem szkoły (min. wyjścia do teatru, kina, udział w wydarzeniach sportowych) i nie zawsze wynikają z bezpośrednich poleceń pracodawcy. Są one organizowane w związku z procesem nauczania i wychowywania młodzieży i stanowią element procesu wychowawczo-dydaktycznego, będącego realizacją statutowych zadań jednostek oświatowych.

Jednocześnie nietrafiony wydaje się argument, iż nauczyciel nie może być zatrudniony na podstawie umowy cywilnoprawnej, czemu przeczy choćby ustalony w sprawie stan faktyczny.

Wezwana do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej Szkoła Podstawowa Nr (...) w B. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Na rozprawie w dniu 30 grudnia 2013 r. Sąd w oparciu o treść art. 219 kpc połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt: IV U 4178/13, IV U 4173/13 i IV U 4212/13, oraz skierował do prowadzenia pod sygn. akt: IV U 4173/13.

Sąd ustalił, co następuje.

W wyniku postępowania kontrolnego organu rentowego przeprowadzonego w okresie od 03.04.2013 roku do 25.06.2013 roku, które obejmowało okres od 01.09.2008 roku do 31.12.2012 roku ustalono, że Zespół (...) w B. zawierał umowy zlecenia w okresie od 22.09.2008 roku do 30.06.2013 roku z nauczycielami szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina B..

Wymienione umowy dotyczyły prowadzenia zajęć w zakresie:

1. pozalekcyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych w ramach projektu „Uczeń otwarty na wiedzę”,
2. sprawowania opieki podczas lekcji pływania w ramach programu „Umiem pływać”, współfinansowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki ze środków Funduszu Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla uczniów,
3. dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji w ramach projektu „I ty możesz być mistrzem”,
4. dla dzieci z trudnościami zdobywania umiejętności matematycznych w ramach projektu „I ty możesz być mistrzem” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (bezsporne).

Ubezpieczeni z tytułu zawartych umów zlecenia otrzymali wynagrodzenia szczegółowo wskazane w zaskarżonych decyzjach organu rentowego (w aktach ZUS).

Zespół (...) w B. zapewnia obsługę administracyjną i finansowo- księgową dla szkół Gminy B.. Szkoły nie posiadają obsługi księgowej. Rada Miasta B. powołując Zespół (...) nadała Zespołowi również inne zadania, które określone zostały w statucie. Jednym z takich zadań jest organizacja zajęć pozalekcyjnych, wypoczynku feryjnego i organizacja sportu międzyszkolnego.

Zespół (...) nie posiada przymiotu pracodawcy dla ubezpieczonych w niniejszej sprawie. Ubezpieczonych łączy stosunek pracy ze Szkołą Podstawową Nr (...) w B.. Wnioskodawca jedynie technicznie dokonywał uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne ubezpieczonych nauczycieli z tytułu stosunku pracy, łączących ich ze szkołą, będącą zainteresowaną w niniejszej sprawie. Zespół (...) w B. zawierał w ramach swojej działalności statutowej umowy cywilnoprawne z ubezpieczonymi, zależnie od źródła realizowanych projektów. Projekty realizowane ze środków samorządowych tzw. granty oraz organizacja wypoczynku feryjnego polegały na zagospodarowaniu czasu wolnego

młodzieży. Granty obejmowały różne formy zajęć takich jak: kółko teatralne, muzyczne, rozwijające zainteresowania np. chemiczne, matematyczne oraz w znacznej części sportowe. Podstawą udzielenia zamówienia na tego typu usługi był ogłaszany przez Zespół (...) w B. konkurs na składanie ofert na realizację zajęć. Adresatami konkursu były osoby, które posiadają kwalifikacje do pracy z młodzieżą, czyli nauczyciele, ale także i trenerzy sportowi. Po rozstrzygnięciu konkursu z oferentem zawierano umowę zlecenia.

Zadania objęte umowami były wykonywane według autorskich programów, na terenie obiektów sportowych miasta i szkół, w zależności od charakteru prowadzonych zajęć. Dla należytego wykonania zawartych umów niezbędne było uzgodnienie pomiędzy prowadzącym zajęcia nauczycielem a dyrektorem szkoły, co do czasu i miejsca realizowanych zajęć oraz potwierdzenia odbycia zajęć. Umowy w tym zakresie dotyczyły zadań powierzonych przez Gminę Miejską B. do realizacji przez Zespół Administracyjny (...) w B.. Realizacja tego zadania nie była powierzana szkole. Wykonywane zadania nie były objęte programem nauczania przewidzianym arkuszem organizacyjnym szkoły.

Zajęcia, które realizował ubezpieczony nauczyciel w ramach letniego wypoczynku uczniów należą do statutowych działań Zespołu (...) w B.. Ubezpieczony nauczyciel w ramach umowy zlecenia zapewniał w czasie ferii 4-ro godzinną opiekę dzieciom chętnym z całego miasta. Ponadto, w ramach zajęć zapewniał także opiekę podczas obiadów wydawanych w wybranych szkołach dzieciom, posiadającym bony obiadowe z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w B.. Wykonywane zadania nie były objęte programem nauczania przewidzianym arkuszem organizacyjnym szkoły.

Zleceniobiorca zobowiązany był do przeprowadzenia zajęć w określonym czasie i odpowiedniej ilości godzin, zgodnie ze złożoną ofertą. Zajęcia opiekuńcze odbywały się nie tylko na terenie (...) szkół, ale również w obiektach sportowych, na basenie, lasku (...) itp.

Dla należytego wykonania tych umów – tak jak w przypadku umów już wyżej wskazanych - niezbędne było uzgodnienie pomiędzy prowadzącym zajęcia nauczycielem, a dyrektorem szkoły, co do czasu i miejsca realizowanych zajęć oraz potwierdzenia odbycia zajęć. Wykonywane zadania nie były objęte programem nauczania przewidzianym arkuszem organizacyjnym szkoły.

Zajęcia z nauki pływania prowadzone były przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, tj. instruktora nauki pływania i ratowników zatrudnianych przez Hotel (...). Zadania, które realizował ubezpieczony nauczyciel w ramach programu „Umiem pływać” sprowadzały się wyłącznie do opieki nad uczniami podczas pobytu w hotelu. Wykonywane zadania nie były objęte programem nauczania przewidzianym arkuszem organizacyjnym szkoły.

W przypadku projektów unijnych – po ustaleniu potrzeb, Gmina B. składała konkretny projekt do Urzędu Marszałkowskiego, który brał udział w konkursie. Stroną umowy z Urzędem Marszałkowskim na dofinansowanie programów ze środków unijnych był burmistrz. W wyniku postępowania konkursowego zostały zakwalifikowane dwa projekty Gminy B.. Projekty te ściśle przewidywały, jakiego rodzaju zajęcia mają się odbyć.

W projektach „Uczeń otwarty na wiedzę” oraz „I ty możesz zostać mistrzem”, przewidziane były różne zajęcia rozwijające zainteresowania młodzieży, w tym także zajęcia logopedyczne, zajęcia korekcyjne, kółka taneczne, teatralne, ale także zajęcia, które miały wyrównać różne deficyty u dzieci. Projekt obejmował całe miasto. Dla praktycznej strony i sprawnej realizacji programów, wnioskodawca powoływał w każdej szkole tzw. koordynatora. Koordynatorami byli dyrektorzy szkół w ramach umowy z (...), poza normalnymi czynnościami. W żaden sposób nadzór dyrektora szkoły nad nauczycielem wykonującym zajęcia w ramach umowy zlecenia związanej z realizacją projektu, nie przypominał nadzoru dyrektora nad nauczycielem jako jego pracodawca. Do roli koordynatora należała niejako rola organizacyjna i koordynująca określony projekt w ramach jego realizacji. Wszystkie szkoły brały udział w powyższych projektach. Poszukiwani byli nauczyciele, którzy realizowaliby zajęcia przewidziane w projekcie. Z tymi nauczycielami, dyrektor Zespołu (...) podpisywał umowy zlecenia. Realizacja zajęć odbywała się w oparciu o autorskie programy nauczycieli, którzy także prowadzili nabór uczestników do tych zajęć, niekoniecznie z własnej szkoły. Ta kwestia była otwarta dla osoby prowadzącej zajęcia. W większości były to dzieci ze szkoły, w której nauczycielem był zleceniobiorca. Najczęściej dotyczyło to dzieci, które uczyły się w danej szkole, ale osobą prowadzącą zajęcia nie musiał

być nauczyciel z tejże szkoły. Bywało, że na zajęcia przychodziły dzieci z różnych szkół, a nauczyciel prowadził zajęcia na terenie szkoły, w której pracował.

W projekcie „I ty możesz być mistrzem”, nabór osób prowadzących zajęcia odbywał się na zasadzie przetargu, zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych. Projekt obejmował osiemdziesiąt rodzajów zajęć, na każde z nich można było złożyć oddzielną ofertę. Takie oferty składały firmy i osoby fizyczne, będące najczęściej nauczycielami. Były to najczęściej oferty na realizację zajęć w macierzystym obiekcie szkoły, ale niekoniecznie.

Prowadzone w ramach programu zajęcia edukacyjne, odbywały się poza obowiązującym planem zajęć określonym przez szkołę i w czasie wolnym uczniów. Zajęcia te wykraczały poza program nauczania przewidziany arkuszem organizacji szkoły określającym szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym. Beneficjentem w każdym wypadku był młody mieszkaniec B., czyli dziecko, a w programach unijnych beneficjentami pośrednimi była Gmina Miejska B..

Ubezpieczona M. D. prowadziła zajęcia z zakresu matematyki z dziećmi przejawiającymi zdolności w tej dziedzinie. Prowadziła także dziennik zajęć, inny niż dziennik lekcyjny.

Ubezpieczony M. F. prowadziła zajęcia sportowe. Udział w tych zajęcia brały dzieci z macierzystej szkoły, wszystkich klas gimnazjalnych, ale również i inne. Odbywały się one częściowo na terenie szkoły, a częściowo na stadionie miejskim czy w lesie miejskim. Dyrektor szkoły nie hospitował zajęć, nie narzucał sposobu ich realizacji (wyjaśnienia dyrektora (...) na k. 74-75 i odwołujących na k. 74-75 akt sprawy; akta ubezpieczeniowe ZUS).

(dowód: umowy i porozumienia na k. 83 akt sprawy, akta kontroli ZUS przy sprawie: IV U 4183/13; akta ZUS dot. ubezpieczonych; statut Zespołu Szkół nr (...) w B. na k. 22 akt sprawy)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Ustalony stan faktyczny nie jest sporny pomiędzy stronami, różnią się one wyłącznie oceną prawną zaistniałych okoliczności faktycznych.

Problematykę przedmiotowej sprawy należy ocenić przez pryzmat przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 2a tej ustawy za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Należy zatem zwrócić uwagę, że pojęcie pracownika na gruncie ustawy systemowej różni się od definicji pracownika określonej w art. 2 kodeksu pracy. Na gruncie ubezpieczeń społecznych pojęcie pracownika jest szersze i obejmuje z jednej strony osoby związane umową cywilnoprawną ze swoim pracodawcą, a z drugiej strony także osoby, które świadczą pracę na rzecz swego pracodawcy, chociażby formalnie były związane umową zlecenia z osobą trzecią.

W związku z powyższym zawarcie umowy cywilnoprawnej z własnym pracownikiem skutkuje obowiązkiem odprowadzenia składek na ubezpieczenie społeczne od sumy uzyskanych z tego tytułu przychodów. Jeżeli zaś umowa została zawarta wprawdzie nie z własnym pracodawcą, ale jeśli w ramach takiej umowy wykonywana jest praca na rzecz pracodawcy, z którym osoba wykonująca umowę pozostaje w stosunku pracy, należy zgłosić taką osobę do ubezpieczenia społecznego i w następstwie tego odprowadzać także składki na ubezpieczenia na takich samych zasadach jak w przypadku umowy o pracę.

Poza sporem w niniejszej sprawie jest to, iż w okresie objętym kontrolą organu rentowego, Zespół (...) w B. zawierał z ubezpieczonymi będącymi w tym okresie pracownikami- nauczycielami Szkoły Podstawowej Nr (...) w B. umowy zlecenia, których przedmiotem była realizacja zajęć w zakresie:

pozalekcyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych w ramach projektu „Uczeń otwarty na wiedzę”,

sprawowania opieki podczas lekcji pływania w ramach programu „Umiem pływać”, współfinansowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki ze środków Funduszu Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla uczniów,

dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji w ramach projektu „I ty możesz być mistrzem,,

dla dzieci z trudnościami zdobywania umiejętności matematycznych w ramach projektu „I ty możesz być mistrzem” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ocenie Sądu, wskazane powyżej umowy cywilnoprawne - wbrew stanowisku organu rentowego - nie podlegały obowiązkowi odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia otrzymanego z tytułu zawartych umów zlecenia.

W każdej z zaskarżonych decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i wykonywania umowy zlecenia łącznie, u płatnika składek tj. Zespołu (...) w B. stanowią wskazane w decyzji kwoty (podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne).

Nie trzeba przypominać, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ i art. 477¹⁴ k.p.c.) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. Postępowanie sądowe zmierza do kontroli prawidłowości lub zasadności zaskarżonej decyzji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2012 roku, II UK 275/11, LEX nr 1215286 i liczne orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, w tym: z 9 października 2013 roku, III AUa 422/13, LEX nr 1378613).

Odnosząc się do powyższego już na wstępie wskazać należy, iż organ rentowy błędnie wskazuje, że umowy zlecenia zostały zawarte z własnym pracodawcą. Należy w tym miejscu jednoznacznie podkreślić, iż umowy będące przedmiotem sporu, były zawierane w ramach odrębnych, statutowych celów działania Zespołu (...) w B.. Zespół (...) w B. nie był pracodawcą ubezpieczonych, co wynika wprost z regulacji ustawowych tj. ustawy Karta Nauczyciela oraz ustawy o systemie oświaty. Akty wskazane powyżej wprost wskazują, iż pracodawcą nauczyciela jest szkoła.

Również należy jednoznacznie stwierdzić, iż nie było żadnych umów zawieranych pomiędzy określoną szkołą, będącą poza wszelkim sporem pracodawcą dla nauczycieli (zleceniobiorców w ramach umowy zlecenia z (...) w B.), a Zespołem (...) w B..

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Osoby podlegają ubezpieczeniom społecznym w okresie od nawiązania stosunku pracy do ustania tego stosunku (art. 13 pkt 1). W myśl art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych będących pracownikami obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do ZUS płatnicy składek, którymi stosownie o treści ustawowej definicji zawartej w ust. 4 pkt 2 lit a tej ustawy w stosunku do pracowników są pracodawcy.

Jak już wskazano wyżej, pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych, jest szersze niż w prawie pracy i wykracza poza sferę stosunku pracy.

Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. Osoba taka, stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu tak jak pracownik. Z obowiązku tego wynikają określone przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zobowiązania obciążające płatnika składek, takie jak obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia (art. 36 ust. 1 i 2) oraz rozliczenia należnej składki (art. 17 ust. 1 i 2).

Kwestią powyższą zajmował się Sąd Najwyższy, który w uchwale z 2 września 2009 roku, sygn. akt: II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46, stwierdził, iż płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią jest pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach tej umowy.

W powoływanej wyżej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził także, iż art. 8 ust.2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, z tym, że w takiej sytuacji zmuszony byłby on przestrzegać ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa np. w zakresie godzin nadliczbowych, konieczności powierzania pracownikowi wykonywania pracy innej niż umówiona.

W tym kontekście warto odnotować, iż hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust.2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy - zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy (zleceniobiorcy itp.) w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią (zleceniodawcą i inną w rozumieniu prawa cywilnego) umownej więzi prawnej.

W tym ostatnim przypadku to w istocie pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy stanowi o tym, iż praca ubezpieczonych w ramach zawartych umów zlecenia nie była świadczona na rzecz zainteresowanej szkoły, z którą ubezpieczeni pozostawali w stosunku pracy.

Stosownie do treści norm prawnych zawartych w ustawie o systemie oświaty, nadrzędnym celem działań edukacyjnych szkoły jest wszechstronny rozwój ucznia. Edukacja szkolna polega na harmonijnej realizacji przez nauczycieli zadań w zakresie nauczania, kształcenia umiejętności i wychowania. Zadania te tworzą wzajemnie uzupełniające się i równoważne wymiary pracy każdego nauczyciela.

Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

- 1) szkolny zestaw programów nauczania, który, uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego,
- 2) program wychowawczy szkoły, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i jest realizowany przez wszystkich nauczycieli,
- 3) program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Szkoła publiczna zapewnia bezpłatne nauczanie w zakresie ramowych planów nauczania. W ramach godzin do dyspozycji dyrektora, szkoła zapewnia bezpłatne zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania i zdolności ucznia.

Szkoła realizuje: programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego i wychowania przedszkolnego, ramowy plan nauczania oraz ustalone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów kompetencji w klasach programowo najwyższych.

W niniejszej sprawie konieczne jest zatem precyzyjne ustalenie, czy odwołujący się Zespół (...) w B. przy pomocy osób zaangażowanych na podstawie umów zlecenia wykonywał własne zadania samorządowe (statutowe), czy też jedynie zastępował lub wyręczał pracodawcę - Szkołę (...) w B. w wypełnianiu jej ustawowych powinności oświatowych. Zajęcia objęte umowami zlecenia nie realizowały programów nauczania uwzględniających podstawę programową, nie mieściły się również w ramowych planach nauczania ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Pracodawca nie miał możliwości hospitowania zajęć, wpływu na ich program oraz sposób realizacji.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 października 2012 r. (sygn. III AUa 1179/12) przesłanką decydującą o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy zlecenia pracę na rzecz swojego pracodawcy jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Zwrot "działać na rzecz" użyty został w art. 8 ust 2a u.s.u.s. w innym znaczeniu niż w języku prawa, w którym działanie "na czyjąś rzecz" może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Zawarte umowy zlecenia nie noszą takich cech.

Odnosnie umów zlecenia na realizację tzw. grantów należy zauważyć, iż umowy były zawierane w ramach odrębnych, statutowych celów działania Zespołu (...) w B. tj. zapewnienia organizacyjnych warunków do pełnej realizacji zadań własnych Miasta B. w zakresie oświaty poprzez m.in. organizowanie zajęć pozalekcyjnych i wypoczynku feryjnego uczniów. Umowy te były zawierane w ramach otwartego konkursu ofert na podstawie autorskich programów opracowanych przez zleceniobiorców. Oferty nie były skierowane wyłącznie do uczniów danej szkoły - w zajęciach mogli brać udział również uczniowie z innych szkół.

Konstrukcja umowy i sposób jej realizacji stanowi jednoznacznie, iż czynności, które ubezpieczeni wykonywali na podstawie umów zlecenia, były wykonywane na rzecz Zespołu (...) w B., a nie na rzecz pracodawcy. Nie zmienia tego fakt, iż umowy były podpisane przez dyrektora szkoły, który miał sprawować nadzór merytoryczny nad realizacją umowy. Dyrektor szkoły nie był stroną umowy sensu stricto. Rolę dyrektora szkoły należy zakwalifikować jako pełnomocnika Zespołu (...) w B. w zakresie nadzoru merytorycznego nad realizacją przedmiotowych umów, a podpisanie (parafowanie umowy) jako przyjęcie na siebie obowiązków. Jednocześnie umowy realizowane były m.in. na terenie obiektów znajdujących się pod pieczęcią i zarządem dyrektora szkoły. Tym samym gospodarz obiektu musiał być poinformowany o odbywających się na jego terenie zajęciach.

Zleceniodawca Zespół (...) w B. jako dysponent środków publicznych ma prawo, a nawet obowiązek, do sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zawartej umowy i może ustanowić w tym zakresie swoim przedstawicielem dowolną osobę, także nie będącą jego pracownikiem. W realiach niniejszej sprawy, powierzenie czynności nadzorczych dyrektorowi placówki oświatowej było uzasadnione względami organizacyjnymi.

I tak w projekcie „Umiem pływać”, współfinansowanym w 50% ze środków Ministerstwa Sportu i w 50% ze środków samorządowych, adresatami były najczęściej dzieci z klas I szkół podstawowych. Celem programu było zwiększenie bezpieczeństwa dzieci poprzez osvajanie ich z wodą i prowadzenie nauki pływania. Program ów był realizowany na basenie w hotelu (...). Dyrektor (...) nawiązywał z właścicielem hotelu umowę dotyczącą zorganizowania zajęć. Właściciel hotelu udostępniał basen oraz zapewniał instruktora, który prowadził zajęcia. Dla zapewnienia jak najlepszej opieki nad dziećmi, wnioskodawca zawierał umowy zlecenia z nauczycielami znającymi te dzieci. Rolą nauczyciela było świadczenie pomocy dziecku przy przebraniu się, wysuszeniu włosów, zaprowadzeniu do łazienki,

itp. Ze względów organizacyjnych dzieci były dzielone na grupy z danej szkoły jako, że łatwiej było ustalić tak harmonogram zajęć, aby nie kolidował z nauką. Były to zajęcia poza lekcyjne. Umowy zlecenia były zawierane z nauczycielami znającymi te dzieci, którzy zgłosili się do wskazanego wyżej projektu.

Z kolei w programach tzw. unijnych – co Sąd wyżej już wskazał – byli powołani koordynatorzy. Koordynatorami byli dyrektorzy szkół, którzy w ramach odrębnej umowy z Zespołem (...) w B., poza czynnościami wynikającymi z zajmowanego stanowiska, wykonywali dodatkowe obowiązki organizacyjno – koordynujące w ramach wykonania projektów.

Organizacja określonych zajęć- będących realizacją projektów- w budynku szkolnym, który jest majątkiem Gminy Miejskiej B., posiadała przede wszystkim uzasadnienie ekonomiczne, logistyczne i organizacyjne. Fakt ten nie implikuje twierdzenia, że nauczyciel który je prowadził w budynku szkoły, wykonywał pracę na rzecz tejże szkoły.

Rację ma organ rentowy twierdząc, że w przypadku, gdy umowa zlecenia została zawarta nie z własnym pracodawcą, ale jeśli w ramach takiej umowy wykonywana jest praca na rzecz własnego pracodawcy, to od przychodów uzyskanych z tytułu wykonywania tej umowy należy naliczyć także składki na ubezpieczenia społeczne na takich samych zasadach jak z umowy o pracę.

Tyle, że jak wykazało postępowanie dowodowe, praca nauczycieli w ramach zawieranych umów zlecenia z Zespołem (...) w B. w celu realizacji określonych projektów, nie była pracą wykonywaną na rzecz własnego pracodawcy.

Przytoczone wyżej okoliczności wskazują, że szkoła jako pracodawca zainteresowanych w sprawie nauczycieli, nie uzyskiwała rezultatów pracy ubezpieczonych, sporne zaś zajęcia nie miały związku z dydaktycznym procesem nauczania i wychowywania młodzieży, a czynności ubezpieczonych nie miały charakteru tych samych obowiązków, które ubezpieczeni świadczyli w ramach stosunku pracy.

Jak już Sąd wcześniej podkreślił, zainteresowana szkoła nie zawierała z Zespołem (...) w B. umowy, w której zlecałaby temuż Zespołowi organizację zajęć objętych treścią spornych umów zlecenia. Tym samym, nie istnieje stosunek zobowiązaniowy pomiędzy pracodawcą a udzielającym zlecenia, do wykonania objętych umowami zlecenia czynności – co niweczy konstrukcję wskazaną w dyspozycji art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w pkt. I wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w związku z § 11 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, 490) – pkt. II wyroku.

/-/ SSO Leon Popiel